

1973-74

per RAMON PARES i FARRÀS

Vaig tenir l'honor d'ocupar la presidència de la Societat durant els anys 1973 i 1974. Aquest període és ja una mica llunyà, no tan sols pels anys transcorreguts sinó també pels profunds canvis experimentats en el context social i polític del nostre país.

M'adono que, en voler refer aquests anys, els records se'm barregen amb fets anteriors i posteriors difícils de destriar, sobre tot els relacionats amb les circumstàncies i vivències que precediren el meu mandat. Això pot ser conseqüència d'una perspectiva certament subjectiva, però em fa sospitar que el fenomen de la represa de la nostra Societat —de la qual ara commemorem el vintè aniversari— pugui dividir-se en dues parts, que tenen precisament com punt d'inflexió el període de la meua presidència.

Els presidents anteriors foren en un grau més o menys notables personalitats vinculades a la primera etapa de la Societat i pròpiament d'una generació anterior a la meua. Jo no havia conegut l'August Pi i Suñer i fins els anys seixanta sabia ben poc de la seva època, i potser encara deformat per les versions més o menys tendencioses que havia pogut recollir. Mantenien però un franc sentiment d'admiració i respecte per la seva obra, fonamentat en l'examen d'alguns volums dels Treballs de la Societat de Biologia, com per exemple el de l'any 1915 que encara conservo. He de reconèixer que des d'aquesta base anà desenvolupant-se en mi la predisposició a contemplar les dificultats i el migrat del nostre món científic en aquella època de cara a trobar-hi un remei, tornant d'alguna forma a aquell punt feliç del passat. Formalment, quan vaig veure aparèixer al llindar del meu laboratori a la Universitat la figura singular i simpàtica del Dr. Babot, estava predisposat a creure que era un signe de bon averany. Naturalment, passarien alguns anys fins arribar al Consell directiu de la Societat i a la presidència, però tot resultaria inexplicable sense aquell toc una mica màgic i, com a mínim a través del record, completament fora de tota dialèctica.

Penso que així mateix el Dr. Babot va trucar a moltes altres portes, darrera les quals, sense saber-ho, hom l'estava esperant. Aquell home amable tenia sens dubte una campaneta amb un poder especial per a convocar els esperits i

la va tocar una i mil vegades, sense defallir mai, en algun moment potser de forma gairebé exasperant, però sempre admirable.

La meua entrada al Consell directiu tingué lloc durant el període presidencial del Dr. Pere Domingo. Crec que ell fou l'autor i sens dubte el gran propulsor d'una directriu especialment significativa per a comprendre la nova configuració que prendria la Societat a mida que s'afiançava la represa. En el primer període la Societat estava animada fonamentalment per metges. Els biòlegs naturalistes eren figures destacades com l'Emilio Fernández Galiano i l'Arturo Caballero Segares, però escasses. El Dr. Domingo va adonar-se que la situació havia canviat, precisament per la presència de la figura específica del biòleg i les progressivament nombroses generacions de joves que brollaven de la recentment creada Secció de Biològiques de la Facultat de Ciències. La Societat Catalana de Biologia hauria de convertir-se en un focus d'atracció per a aquesta nova col·lectivitat si volia ocupar el lloc natural que li corresponia. Aquesta idea, per òbvia que sembli, va trobar resistències puntuals i va produir descoratjaments en determinats sectors mèdics. Hi havia també el problema de la intersecció amb la Institució Catalana d'Història Natural, que dins el si de les filials de l'Institut d'Estudis Catalans participava simultàniament del fenomen de la represa i maldava per un natural expandiment a l'hora de l'esclat de biòlegs. La delimitació en aquest darrer cas resultava impossible i així sorgiria la iniciativa de practicar periòdicament sessions conjuntes, tot i reconeixent que la nostra Societat reuniria preponderantment els biòlegs orientats cap a les disciplines dites fonamentals.

D'altra banda, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears en les seves noves i diferents seccions crearia un ambient més adient per a molts metges que inicialment es sentien o altrament s'haurien sentit atrets per la nostra Societat. Com sigui, s'experimentaria un gran canvi de mentalitat.

Durant anys la Societat sofriria per aquesta raó una mena d'esquizofrènia, palpable en els articles dels Treballs i els programes de sessions, tan aviat mèdics com biològics. Aquest fet fou més evident els anys corresponents als períodes dels presidents immediatament anteriors a mi, però s'anà atenuant en el transcurs de la meua etapa i les posteriors. Potser la meua presidència representà la culminació d'aquesta orientació en ser la primera encarnada per un biòleg i no per un metge.

El Dr. Babot va comprendre el nou corrent i crec que el va servir fidelment, sempre però amb tacte i discreció, convençut també que un ampli sector de metges es trobaria permanentment identificat amb la nostra Societat, enriquint-se de la integració, que d'altra banda era admesa normalment en totes les Societats de tipus més especialitzat dins la Biologia, tant a l'àmbit de l'Estat espanyol com a la resta del món: Societats de Microbiologia, de Bioquímica, de Fisiologia, etc.

Cal reconèixer que la crida dels esperits a que abans m'he referit va recaure de bon antuvi en alguns sectors que més tard es sentiren progressivament dis-

tanciats. Potser era inevitable i àdhuc desitjable i a fi de comptes vindria un cop més a posar de manifest que un retorn absolut al passat mai no ha estat possible.

Jo penso que l'orientació que va promoure el Dr. Domingo i a la que tan bé va servir el Dr. Babot va reeixir. Potser una fita representativa fou el col·loqui VI del 1970 que portava per títol "Cap on va la Biologia moderna?". No obstant això cal recordar que aquesta taula rodona va ser iniciativa i es va realitzar sota el president que el va succeir, el Dr. Ramon Surinyach i Oller, a qui sortosament avui hem pogut escoltar. Conservo un record auri d'aquella etapa en la que també vaig tenir la satisfacció de col·laborar a nivell del Consell Directiu.

En el temps a què m'estic ara referint el nombre de socis havia ja augmentat moltíssim en relació als de la primera etapa de la represa. La Societat constituïa un centre de contacte i comunicació realment estimulant, en contrast si es vol amb la diversificació i especialització que dins el camp de la Biologia exigia el portar a terme una tasca positiva, tant professional com en la recerca científica. Quedava particularment clar —com va assenyalar molt bé el Dr. Ramon Margalef— que l'especialització només podia ser criticada en la mesura que cap àrea concreta pot ser explicable per ella mateixa i que només pot progressar si és conscient de la seva perspectiva en un nivell superior. La Societat però semblava donar l'àmbit adient per a cobrir aquesta necessitat.

En el meu període les reunions del Consell Directiu ja havien perdut gairebé completament l'aire novel·lesc de la primera part de la represa on tant bé encaixava el Dr. Babot. La clandestinitat i raresa dels llocs i hores de les juntes, amb personatges com el malaguanyat Dr. Obiols, qui algunes vegades apareixia a les dues de la matinada en el moment d'acomiarar-nos després d'una sessió convocada per a dos quarts d'onze del vespre. El Dr. Babot sempre hi era i ben espavilat, com un personatge de "La flauta màgica" camí del regne de la Llum. Sí, de fet la nostra Societat a la represa i com a mínim fins excedir àmpliament la meua etapa, traspuava un maniqueisme transcendent i poètic. Pel Dr. Babot, ultrapassant els límits de la pròpia Biologia, hi havia sempre una separació entre el regne de la Nit i el de la Llum. Quan llençava el seu discurs sorprenia la majoria dels oients que de sobte no podien comprendre la música d'una esfera enrarida on pocs o potser ningú no podia penetrar completament.

El meu mandat coincidiria també amb una època de retorn de biòlegs catalans que lluny de nosaltres havien portat a terme una tasca reeixida. Hi havia dues generacions, la més gran tornava d'un exili, la més jove del resultat de la recerca d'uns horitzons prometedors més enllà d'una autarquia isolada, mediocre i per nosaltres els catalans, cal reconèixer-ho, sempre vexatòria. Malauradament, la Societat era un vestit petit per a ells i sobreixiren amb més o menys fortuna. Trets característics foren la presidència del gran Dr. Josep

Trueta, entre els de la vella generació i la irrupció de Joan Oró entre els de la jove. Jo crec que cap d'ells va veure en la seva justa perspectiva la significació de la meravellosa aventura del Dr. Babot, qui d'altra banda va sentir sempre per tots aquests catalans universals una sincera i carinyosa devoció.

Hi havia dos altres fenòmens que recordo com a característics de l'etapa de la Societat que jo vaig presidir, si bé l'ultrapassaren del tot. D'una part la presa de consciència dels biòlegs de les comarques i dels Països Catalans, fora de la Catalunya estricta. Les actes que ara m'ha tramès gentilment en Camarasa, qui amb una dignitat i discreció exemplars complementà primer i continuà després l'obra del Dr. Babot, traspuen del principi a la fi aquesta inquietud. Aquí sí que el Dr. Babot s'hi trobava com el peix a l'aigua.

L'altre fenomen al que em vull referir es féu palès a finals del 74. Hi hagué un moviment de membres de la Societat que van sentir arribada l'hora de continuar allò que donava sentit a llur participació en la represa en un pla d'activitats diferents, molt més directament relacionades amb les seves inquietuds. Estic referint-me a allò que alguns han anomenat passar de fer país a fer obertament política. Cal fer constar que el Dr. Babot respectava i aprovava aquest canvi com quelcom previsible i esperat, però ell mateix, amb una clara i natural confirmació de la missió que s'havia assenyalat i de la que havia donat testimoni durant molts anys, no alterà el més mínim la seva línia d'actuació.

No he cregut adient esmentar en aquesta ocasió els detalls de la meua actuació com a president de la Societat. Vull senyalar però que sempre em vaig sentir en continuïtat amb l'obra dels meus predecessors i només vaig canviar aquelles coses que em semblava que facilitarien la transmissió als nous temps i a les noves persones. Em vaig sentir còmode amb el Dr. Babot i no puc apartar un sentiment de tristesa en recordar també el malaguanyat Dr. Cabré, qui fou vice-president amb mi. Tots junts vam lluitar sense reeixir per a assolir la rapidesa i periodicitat en la publicació dels Treballs. Crec que no se'ns va escoltar massa i que el compromís del que sorgí el Butlletí no va fer més que repetir el mateix problema. En canvi he de reconèixer que sempre vaig sentir certa fredor davant la iniciativa d'alguns companys de fer una publicació en anglès, més difícil encara i fora completament del context en què ens movíem. Mai no he entès l'il·lusió dels que creuen que pel fet d'escriure en una determinada llengua, sigui l'anglès o el català, el que es digui pugui ser més important i seriós. Sempre vaig creure que la qualitat del contingut era l'únic problema i que les nostres publicacions havien de dirigir-se a lectors de la llengua catalana. De fet, les aportacions de veritable mèrit en tot cas seguirien divulgant-se en les Revistes internacionals de més gran difusió. En cap aspecte no era possible fer una translació del que fan les revistes japoneses o alemanyes que es publiquen en anglès.

En el record del Dr. Babot domina sempre la seva alegre imatge, la seva tenacitat i el seu gran altruisme. En el seu tracte amable hom podia destacar una fina discreció i una reverencial consideració al President, fos qui fos. També

el gran respecte i estima als homes de la que podríem anomenar l'Edat d'Or de la nostra Societat.

Tinc un amic que diu que en envellir cada cop més cal conformar-se amb el món dels propis llibres i dels propis fantasmes. Sé que la imatge del Dr. Babot serà així de permanent i confortant, com a mínim per qui ha tingut ara la satisfacció de glossar breument la seva memòria i també, n'estic segur, per a molts d'altres.